

Wat was

Deze pagina belicht wekelijks een onderwerp uit de historie van de Kop van Noord-Holland. Ook ander nieuws van toen kan aan bod komen. Historische verenigingen en andere geïnteresseerden in lokale geschiedenis kunnen met tips en suggesties terecht bij verslaggever Ed Dekker: 06-13777445 of ed.dekker@hollandmediacombinatie.nl

'Een ren van leven en dood'

Ed Dekker

Den Helder * Op bloemrijke wijze beschreef W.J. Mets in 1937 in de Heldersche Courant het leven van zeeman en mensenredder Jan Bijl. 'Met zijn maten trok hij eropuit, met de glimmende jekkers over de bonkige lijven, de heroïeke zuidwester op de grijzende haren. Dan ving de strijd aan. Van zee tegen man. Dan riepen de

lichten van zinkende schepen en dan loeide de strijdkreet van Jan Bijl over het zwarte water, waar waarschuwend de lichten van den toren van Kijkduin overheen zwierden. Een ren op leven en dood. Jan Bijl bleef steeds overwinnaar'. Stichting Westfrieze Families heeft het artikel gepubliceerd in haar tijdschrift. De stichting houdt zich bezig met familiegeschiedenis.

Historie

Een van de dapperste 'blauwe zeeridders' staat centraal bij Stichting Westfrieze Families

Door de hel van de woeste zee

Ed Dekker
ed.dekker@hollandmediacombinatie.nl

Den Helder * Ontelbare malen trok deze Helderse zeeman dwars door de hel van schuim, storm en water. Als jongen van twaalf kreeg de zee hem te pakken. Zijn verdere leven bleef in het teken van het woeste water staan. Jan Bijl (1857-1937) geldt als een van de dapperste 'blauwe zeeridders'.

Als rechterhand van Dorus Rijkers (1847-1928) stond Jan Bijl lang in de schaduw van deze Helderse mensenredder, nationaal symbool bij wervingsacties voor Nederlandse redders en reddingmaatschappijen. Terecht is in Den Helder een straat naar Jan Bijl vernoemd. Hij haalde liefst 252 schipbreukelingen uit de golven.

Jarenlang was hij schipper van de Nieuwediepsche reddingsboot, van de Noord- en Zuidhollandse Reddingmaatschappij. Jan Bijl wordt uitgebreid belicht in het tijdschrift 'Westfrieze Families'. Stichting Westfrieze Families publiceert in haar decembernummer het eerste deel van de genealogie Bijl.

Zware tol

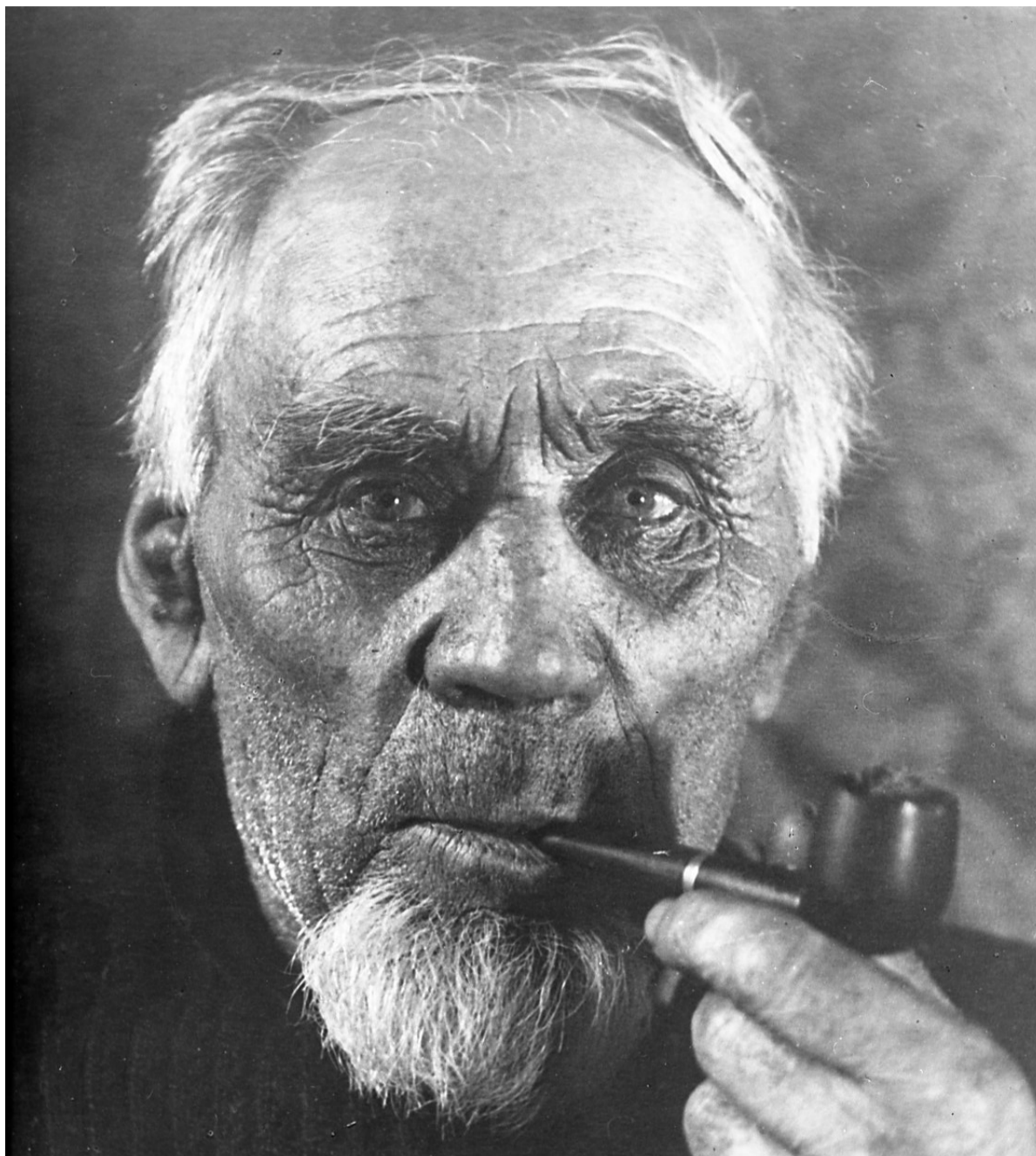
Het overzicht van deze familie begint met Pieter Jansz Bijl (1705-1759) uit Enkhuizen. De opa van redder Jan Bijl is een achterkleinzoon van deze Pieter Jansz Bijl. Veel nazaten van Pieter Jansz Bijl verdienden hun brood op de Noordzee en Zuiderzee. Menig familielid betaalde daar een zware tol voor.

Meer dan eens bleef een Bijl achter op zee. Een van hen was een zoon van 'onze' Jan Bijl. Hij heette ook Jan en was in 1882 geboren in Den Helder. Over zijn dood werd weduwe Maria Maartje Beekma in Den Helder in 1911 geïnformeerd via het Visscherweduwfonds van Vlaardingen.

Oostendriek

'Een groot redder is heengegaan', citeert Stichting Westfrieze Families de Heldersche Courant van 4 februari 1937. In zwierige taal worden de grote verdiensten van Jan Bijl beschreven. Hij was in het bezit van het Zilveren Kruis van Oostenrijk en de Zilveren Medaille van Engeland. Voorts was hij benoemd tot Broeder in de Orde van Oranje-Nassau.

Koningin Wilhelmina had de Nieuwedieper onderscheiden met de bronzen en zilveren reddingsmedaille. Onverschrokken speelde Jan Bijl keer op keer het spel met de golven. Het spel van leven en dood. Een mensenleven lang. Zijn grootste wapenfeit – in aantal geredde opvarenden – was de Tuscar, in 1891: 32 bemanningsleden konden dit schip levend verlaten. Een van de

Visser, duiker en schipper Jan Bijl (1857-1937) uit Den Helder.

FOTO'S HELDERSE HISTORISCHE VERENIGING

Jan Bijl, onverschrokken.

Karel Dekker, maat van Bijl.

De Nieuwediepsche reddingboot met schipper Jan Bijl. Hij haalde 262 schipbreukelingen uit de golven.

beroemdste en ook moeilijkste reddingen was die van de Renown in 1887. Deze Engelse bark sloeg in een razende storm te pletter op de 'Pannekoek', een zandplaat bij Den Helder. Samen met Dorus Rijkers en andere maten is Jan Bijl drie

dagen onafgebroken in touw met de reddingsactie. De meeste opvarenden konden van boord worden gehaald. Dat waren 25 mensen. De annalen van de Vereeniging Moed-Volharding-Zelfopoffering geven een indruk van de heldenda-

den van Jan Bijl. Vijf mensen gered van het schip Mary Emma, 1885. Bramletty: 21 mensen, 1886. Johannes: dertien mensen, 1889. Schotze Ferry: zeventien mensen, 1889. February: vijf mensen, 1890. Wand- le: 23 mensen, 1895. European:

twaalf mensen, 1900. Elfrida: zes mensen, 1911. De totale lijst is 'eindelooz', schreef de Heldersche Courant in 1937 na het overlijden van Jan Bijl.

Visserman, duiker en schipper Jan Bijl trouwde in 1878 met de Helderse Rika Rieken. Het huwelijk schonk hem twaalf kinderen. Zijn vrouw stierf in 1926. De laatste jaren woonde hij in bij een dochter in de Visstraat in Den Helder. De befaamde blauwe zeeridder stierf in 1937 op 79-jarige leeftijd.

Razend

Bijl was 66 toen hij stopte. De krant noemde hem een groot schipper. 'Een kerel die het water kende. Die alle stroomingen en alle listen en lagen van dat wondere water wist. Hij heeft gevochten met de zee, die soms is een razend en krankzinnig beest. Valsch en onbetrouwbaar. Goddank waren daar steeds kerels als Bijl die er bij nacht en ontijde op uittrokken'.